

BİR SİYASİ ÖZNE OLARAK LGBTİ HAREKETİ:

2014 YEREL SEÇİMLERİ VE YEREL YÖNETİMLER

Sedef Çakmak

Anayasal düzeyde varoluşunun tanınmadığı, Türkiye’deki mevcut siyasi partilerin çok azıyla ve kısıtlı bir ilişki içerisinde bulunan lezbiyen, gey, biseksüel, trans ve interseksler (LGBTİ) toplum tarafından hâlâ hastalıklı olarak algılanmakta ve bu konu konuşulmaya çekinilen konulardan biri olmaya devam etmektedir. Buna karşın her geçen yıl daha fazla büyüyen ve destek gören LGBTİ hareketi, 20 yıllık tarihinin her noktasında bir varoluş mücadelesi verirken, gasp edilen haklarının farkına varıp bunların iade edilmesi için taleplerde bulunmaya başladığı noktadan itibaren siyasi özne olarak da kendisini inşa etmeye başlamıştır.¹ Gezi Direnişi sürecindeki rolü ile birlikte çeşitli toplumsal kesimler tarafından da lgbti’lerin yer almadığı bir siyasetin eksik olacağı artık kabul edilmiştir. Bunun yanı sıra, Gezi sonrasında kent üzerine artan tartışmalar LGBTİ hakları alanında emek veren aktivistleri bu alanda geçmişte başlatılan fakat devam ettirilemeyen çalışmalara tekrar başlamak ve geliştirmek konusunda teşvik etmiştir. Yaklaşan 2014 Yerel Seçimleri ile birlikte LGBTİ hareketi yerel yönetimlerle önceden kuramadığı kalıcı ve dönüştürücü ilişkiyi nasıl kurabileceği üzerine de düşünmeye başlamıştır. Bu makale, “evinizde ne yapıyorsanız yapın ama sokakta ben eşcinselim diye dolaşmayın” denerek yatak odasına hapsedilen ve bir tabu olarak toplumda yer edinen lgbti hakları meselesinin, 90’lı yılların başında bu alandaki örgütlü hareketin doğuşuyla birlikte bir insan hakları meselesi olarak toplumun daha geniş kesimleri tarafından kabul edilme serüvenini konu edinmektedir. Bu sürecin bir parçası olarak karşımıza çıkan 2014 Yerel Seçimleri ve yerel yönetimlerde lgbti politikaları inşasının bir analizine de LGBTİ hareketinde yapılan güncel tartışmaları ve hareketin gelmiş olduğu noktayı kavrayabilmek açısından yer verilmiştir.

1993 yılında İstanbul’da uluslararası bir etkinlik düzenlemek isterken valinin yasağıyla karşılaşan LGBT’ler örgütlü mücadelenin ne kadar önemli olduğunu fark ederek İstanbul ve Ankara’da inisiyatiflerin kurulmasına önyak olmuşlardır. 90’lı yıllarda ev buluşmaları ve etkinliklerle mümkün olduğunca çok eşcinsel ve transa ulaşmak amaçlanırken 2000’lerle birlikte çeşitli toplumsal hareketlerle etkileşime geçip farklı platformlarda lgbti görünürlüğünün artırılması hedeflenmiştir. Deyim yerindeyse kendisine olan güvenini kazanan hareket, bu tarihten sonra çok daha güçlü bir şekilde haklarını talep eder hâle gelmiştir. Bu hakların hangi yöntemlerle talep edileceği sorusu da tartışmaları beraberinde getirmiştir.

LGBTİ hareketi çok farklı siyasi görüşlere, etnik, dini kimliklere ve sosyoekonomik sınıflara mensup bireylere temas etmektedir. Bu durum hareketi zenginleştiren bir özellik olsa da kişileri en temelinde cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelinde yaşamış oldukları ortak deneyimlerinin bir araya getirdiğini söylememiz doğru olacaktır. Hareketin yatay örgütlenmeye

Telif ©2014 ISSN 1307-0932

Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar

Sayı 23 (Haziran 2014)

verdiği önem her kesimden lgbti'nin karar mekanizmalarında yer almasına ve bu kararların konsensüse ulaşarak verilmesine olanak sağlamaktadır. Kendisini siyasi özne olarak inşa etme sürecinde olan LGBTİ hareketi, kentsel dönüşümden sosyal politikalara kadar birçok konuda zengin tartışmalar yürütmektedir. Bir yandan görünürlüğü artmasıyla toplumun daha geniş bir kesimi tarafından LGBTİ varoluşlarının tanınmasının gerekliliği vurgulanırken, diğer yandan Avrupa ülkeleri ve ABD'de yaşanan, LGBTİ haklarını sadece “eşcinsel evliliği” düzeyine indirgeyip bunun dışında kalan sosyal ve ekonomik sorunların görmezden gelinmesi durumu eleştirilmektedir. Mücadelenin nasıl olacağı konusunda fikir ayrılığına düşülen ve üç seneye yayılan ayrıntılı tartışmaların yapılmış olduğu bir diğer zaman da 2005 yılında Dernekler Yasası'nda yapılan değişiklikler sonrasında Lambdaistanbul'un “Lambda inisiyatif olarak mı kalsın yoksa resmi bir dernek mi olsun” konusunda vermeye çalıştığı karardır. Bir yandan devlet tarafından tanınan bir lgbti derneği olmanın çalışmaları kolaylaştıracağı ve hareketin, amaçlamış olduğu eşit yurttaşlık haklarına daha kolay ulaşacağı savunulurken öte yandan bu durumun Lambda'yı devletin kontrolüne bağlayacağı ve kendi kimliğini yitirmesine sebebiyet vereceği öne sürülmüştür. Otoriteyi temsil eden herhangi bir devlet kurumuyla demokratik bir özne olarak nasıl ilişkileneceği sorunsalını sırtında taşıyan hareket, bu yolda bir eşiği atmanın kıyasına her geldiğinde uzun süren, zihin açıcı tartışmalar sonucunda yolunu çizmiştir.

LGBTİ hareketinin kazandığı ivme her ne kadar Gezi direnişinden önce hızını almış olsa da direniş, toplumsal, siyasal kabul ve görünürlük açısından hareketin belki birkaç yılda geleceği noktaya bir ayda gelmesini sağlamıştır. Gezi Parkı'nda ilk çadırların kurulduğu zamandan itibaren diğer gruplarla birlikte nöbet tutmaya başlayan birkaç lgbti aktivist, bütün derneklere ve öğrenci klüplerine haber salarak eylemlere destek çağrısında bulunmuştur. 20 yıllık örgütlülük deneyimi ve sokakla iç içe olan yapısı sayesinde çok kısa bir süre içinde organize olan lgbti'ler Gezi Direnişi'nde LGBT Blok adında hem barikatlarda hem de park forumlarında görünürlüklerini ve etki alanlarını iyice artırarak önemli bir siyasi aktör hâline gelmişlerdir. Gezi süreci bir yandan birçok şehirde lgbti inisiyatiflerinin kurulmasına cesaret verirken bir yandan da lgbti'lerin yaklaşan yerel seçimler üzerine daha fazla düşünmesine yol açmıştır. Kasım 2013'te Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği'nin (SPoD) düzenlemiş olduğu Siyaset Okulu'nda 10 farklı ilden gelen LGBTİ oluşum temsilcileri Türkiye'de ilk defa yerel yönetimlerden taleplerini dile getirmişlerdir. Yerel yönetimlere katılım hakkından barınmaya kadar çeşitli alanlarda yaşadıkları sorunların çözümleriyle ilgili önerilerde ve taleplerde bulunan bu metin LGBTİ-dostu belediyeden beklenenlerin ne olduğunu göstermek açısından da atılmış bir ön adımdır.²

Taleplerin ortaya çıkması üzerine SpoD, belediye başkan ve eşbaşkan adaylarıyla görüşmeler yapmaya başlamış ve seçimleri kazanmaları durumunda bu taleplerin gerçekleştirilmesi doğrultusunda adım atmalarını beklediklerini ifade etmiştir. Başkan ve eşbaşkanlardan bir “iyi niyet göstergesi” olarak hazırlanan LGBTİ-Dostu Belediyecilik Protokol Metni’ni imzalamaları talep edilmiştir.³ Bu girişimin sonucu olarak 5 partiden 39 başkan ve eşbaşkan metni imzalamış, bu konuya duyarlı olacaklarını kamuoyu ile de paylaşmışlardır.⁴

Hazırlık Tartışmaları ve 2014 Yerel Seçim Süreci

Gezi Direnişi sonrasında İstanbul’da derneklerin, öğrenci kulüplerinin ve bağımsız aktivistlerin SpoD’un çağrısı üzerine bir araya gelerek oluşturduğu LGBT Siyasi Temsil ve Katılım Platformu, yaklaşan yerel seçimlerde lgbti’lerin kendilerini nasıl konumlandıracağı üzerine tartışmalar yürütmeye başlamıştır.⁵ Platformda yapılan temel tartışmalardan birisi de siyasi taleplerin hangi yöntemlerle dile getirileceği idi. Bunun yanı sıra platform, farklı siyasi görüşlere sahip inisiyatifler ve aktivistlerden oluştuğu için açık kimlikli lgbti adayların hangi durumlarda destekleneceği konusunda da derin tartışmalar yapılıyordu. Açık lgbti kimliği ile aday olmanın görünürlüğün artmasında büyük bir katkısının olacağı öngörülüyordu. Aynı zamanda bir kişinin LGBTİ olmasının o adayın desteklenmesi için yeterli olup olmadığı da sorgulanıyordu. Bunun yanı sıra “acaba tüm derneklerin, inisiyatiflerin ve öğrenci kulüplerinin desteğiyle büyük bir kampanya başlatıp görünürlüğü arttırmak için bağımsız bir büyükşehir belediye başkan adayı mı çıkarılsa” gibi öneriler de öne sürülüyordu. Adaylık tartışmaları temsiliyet kavramının sorgulanmasını da beraberinde getirmiştir. Platformun hareket veya tüm lgbti bireyler adına bir söz üretme hakkının olup olmadığı da tartışılıyordu. Açık kimlikle olacak adaylıkların temsilden ziyade yerel yönetimlerde lgbti’lere “alan açmak” olarak algılanmasının önemi üzerinde duruldu. Uzun süren tartışmalar sonunda derneklerle ve inisiyatiflerle birlikte hareket ederek lgbti haklarını önceleyeceği sözünü veren adayların desteklenmesine karar verildi.

Platform bu tartışmaları yürütürken lgbti hakları aktivistleri de yavaş yavaş aday olma konusunda adım atmaya başladılar. Bağımsız bir aday çıkarmak, bir partiye bağlı kalmadan, hareketin kendi söylemini ve gücünü kullanıp ciddi bir görünürlük ve farkındalık kampanyasına dönebilecek olsa da halihazırda geniş bir kitleye sahip olan siyasi partilerde yer alarak yapılacak olan mücadelenin bir meclis üyeliği, dolayısıyla yerel yönetimlerde doğrudan söz hakkına sahip olmak ile sonuçlanması aktivistler tarafından daha tercih edilir bir yöntem olmuştu. Bu düşünceyle, İstanbul’da açık kimliğiyle Hakların Demokratik Partisi’nden (HDP) 4, Cumhuriyet Halk Partisi’nden 3 eşcinsel ve trans aktivist belediye meclis üyeliği için adaylığını koymuştur.

Bunun yanı sıra Mersin’de Barış ve Demokrasi Partisi’nden (BDP) 1, Demokratik Sol Parti’den (DSP) 1, Ankara’da ise HDP’den 1 ve Türkiye Komünist Partisi’nden (TKP) 1 kişi belediye meclis üyesi aday adayı olmuştur.⁶

Yerel seçimlere katılan lgbti aktivist adaylar, bir açıdan hareketin başlangıcından itibaren yapmaya çalıştığı çok temel üç görevi yerine getirmiştir: Lgbti’lerin yaşadıkları sorunlardan haberdar olmayan kesimlerdeki farkındalığı artırarak o zamana kadar farklı alanlarda çalışan sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve toplumsal hareketlerle geliştirmiş olduğu ittifak alanını genişletmek, lgbti’lerin bir siyasi özne olarak kabul edilerek sorunlarına çözüm bulma sürecinde aktif bir rol üstlenmek ve son olarak diğer lgbti’lere kimliklerini saklamadan toplum içinde var olabilecekleri konusunda cesaret vermek. Bu açıdan değerlendirildiğinde, her ne kadar adaylar yerel seçimleri kazanamamış olsa da yapmış oldukları seçim çalışmaları ve aday oldukları partilerinde yaratmış oldukları tartışmalar LGBTİ oluşumlarının esas amacına, toplumun bu konudaki bilinç düzeyini artırmaya katkıda bulunmuştur. Lgbti’lerin sorunlarının ve bu sorunlarına yönelik çözüm önerilerinin siyasi partiler içerisinde ve Gezi sonrası artan ilgi sayesinde önceden ilişkilendirmediği toplumsal kesimlerde de duyulmasını sağlamıştır. Bunun yanı sıra lgbti’lerin de siyasete ve yerel yönetimlere olan ilgisinin artmasına yol açmıştır.

LGBTİ hareketi, bir referandum niteliğine bürünen 2014 yerel seçimlerinde yerel yönetimler üzerine söz söyleyen birkaç hareketten biri olmuştur. Adayların partilerinin içinde verdikleri mücadele sonucunda daha fazla farkındalık oluşmuş, belediye başkan ve eşbaşkan adayları bu seçimlerde hem söylemlerinde, hem de seçim bildirimlerinde önekilere nazaran lgbti’lere daha fazla yer vermiştir. Bu konuda birkaç örnek vermek gerekirse CHP Beşiktaş Belediye Başkan Adayı Murat Hazinedar’ın Beşiktaş Meydanı’nda LGBTİ-Dostu Belediyecilik Protokol Metni’ni halkın önünde imzalamış olması bu alanda yapılan bir ilk olarak örnek gösterilebilir. Hazinedar, tüm seçim boyunca vermiş olduğu çeşitli röportajlarda da sıklıkla lgbti’lere yönelik belediye çalışmaları yapılacağına sözünü vermiştir.⁷ Protokol metnini imzalayan CHP Şişli Belediye Başkan Adayı Hayri İnönü ise seçim döneminde resmi twitter sayfasından cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimi temelinde bireylerin yaşadığı şiddet ve ayrımcılıkla mücadele edeceklerinin sözünü vermiştir.⁸ TKP İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı Aydemir Güler seçim programının “Oyunu LGBT Hakları İçin Ver” başlıklı kısmında lgbt’lerin özgürlük ve eşitlik haklarının vazgeçilmez olduğunu ifade etmektedir.⁹ Bileşenlerinde lgbti hakları alanında çalışan derneklerin de bulunduğu HDP ise Yerel Seçim Bildirgesi’nde LGBTİ’lerin özgürlük, eşitlik ve hak mücadelesinin demokratik yerel yönetim anlayışının vazgeçilmez bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Keza çok sayıda HDP eşbaşkan adayları farklı platformlarda seçim sürecinde lgbti

haklarına atıfta bulunmuştur.¹⁰ Hak savunucularının ve aktivist adayların bu konularda vermiş oldukları tavsiyelerin söz konusu başkan ve eşbaşkan adayları tarafından uygulanması ve bu alanda adım atılmış olması mevcut koşullarda takdir edilmesi gereken bir gelişme olarak kabul edilmelidir. Toplumsal hareketlerin devlet kurumlarıyla arzu edilen demokratik ve katılımcı nitelikte bir ilişkiyi kurmaya başlaması açısından çok önemli bir noktada duran bu örneklerin gerçekleşebilmesindeki sebeplerden birisi de şüphesiz yerel seçimlere katılan adayların LGBTİ hareketinde yıllardır emek veren aktivistlerden oluşmuş olmasıdır. Hareketin yıllar içinde biriktirdiği deneyime, bilgiye ve ilkelere hem sahip olan hem de bunların şekillendirilmesinde rol oynamış aktivist adaylar, insanların eşcinsel, trans, biseksüel ve interseks olduğu için temel insan haklarından mahrum bırakıldığı bu ortamda lgbti görünürlüğünü ve bu grup için yapılacak çalışmaları her şeyden üstün tutarak parti ayrımı yapmaksızın bu alanda atılacak tüm adımların lgbti hakları alanında yaşanan ümit verici gelişmeler olarak okumuştur.

Belediye meclis üyeliği adaylığı siyasette lgbti'lere yer açmanın ve lgbt'lerin toplumsal düzeyde yaşamış oldukları sorunlara daha önceden örgütlü olarak denemedikleri bir yöntemle çözüm bulmaya çalışma çabası olarak da okunabilir. ¹¹ 2013 Gezi Direnişi'nde lgbti görünürlüğünün ve lgbti'lerin bir siyasi özne olarak kabul edilmesinin artmasının, hareketin belediyelerle ilişkilene çabasında kolaylaştırıcı etkisi olmuştur. Her ne kadar geçmişte çeşitli durumlarda bu alandaki hak savunucuları belediyenin ve valiliğin yetki alanındaki konularla ilgili olarak ufak görüşmeler yapmış olsa da bu görüşmeler belediye ile lgbti hakları alanında çalışan dernekler arasında sürekli ve birbirini dönüştürücü bir ilişkiye evrilememiştir. Bu sebeple, 2014 yerel seçimlerine katılmış aktivist adaylar STK'larla yerel yönetimler arasında kalıcı ve etkili bir ilişkinin kurulabilmesi için önemli bir köprü rolünü üstlenmektedir. Bu açıdan, aktivist adayların halihazırda ilişkilenemeye devam ettiği SpoD'un LGBTİ-Dostu Belediyecilik Protokol Metni'ni imzalamış olan İstanbul Beşiktaş, Şişli, Kadıköy ve Mersin Akdeniz belediyelerinin STK'larla ortak geliştirecekleri lgbti'lere yönelik çalışmaların kurumsallaşması için pilot bölgeler olacağı öngörülmektedir.

Yerel Yönetimlerde LGBTİ Politikaları Nasıl İnşa Edilmelidir?

Türkiye'de katılımcı belediyecilik ve dezavantajlı gruplara yönelik çalışmalar konusunda bizleri umutlandıran güzel örnekler olmasına rağmen yerel yönetimlerde merkezi yönetimin ağırlığı yadsınamaz. Yerel yönetimlerin kısıtlı yetki alanları, şeffaflık ve hesap verilebilirliğin kurumsallaşamamış olması, belediye başkanı ve meclis üyelerinin seçim süreçleri, kent konseylerinin yeteri kadar işlevsel olmaması, yerel halkın belediye politikalarının inşasına

katılımındaki engeller gibi, tüm toplumsal kesimleri ilgilendiren genel sorunlar bir yana, lgbti mevzularının kendisinden kaynaklanan durumlar gerçek anlamda bir lgbti'lere yönelik yerel yönetimler politikasının inşasını zorlaştırmaktadır. Bu durumun temel nedeni LGBTİ haklarının genel politikada tanınmıyor oluşudur. Bugün her ne kadar meclisteki iki muhalefet partisi CHP ve BDP ile ortaklıklar geliştiriliyor olsa da LGBTİ haklarının bir kırmızı çizgi olarak bu partiler içerisinde savunulacak hâle gelmesinde hâlâ LGBTİ hakları aktivistlerine ve bu mücadeleyi destekleyen insanlara çok iş düşmektedir. Öte yandan yeni Anayasa yazımı ve Nefret Suçları Yasası sürecinde de gördüğümüz gibi, iktidar partisi olan AKP ve muhalefet partilerinden biri olan MHP kamuoyu önünde LGBTİ haklarına yönelik hiçbir şey söylememeyi ve yapmamayı tercih etmekte, bir şey söylemek zorunda kalındığında da lgbti'leri "hasta" gören bir anlayışla, talep edilen hakları görmezden gelmektedir.

Genel politikada lgbti haklarının korunmasına yönelik eksiklikler toplumun bu alanda daha hızlı bir şekilde farkındalığının yaratılmasını ve lgbti'lerin kimliklerini saklamak zorunda kalmadıkları bir toplum yapısına ulaşmayı da engellemektedir. Toplumun büyük bir kesimi tarafından eşcinsel, biseksüel ve trans olma hâlinin hâlâ ahlaksızlık, hastalık ve hatta suç ile ilişkilendiriliyor olması lgbti'lerin kendi kimliklerini saklayarak yaşamak durumunda kalmalarına yol açmaktadır.¹² Kimliği ortaya çıkar korkusuyla LGBTİ derneklerine bile üye olmaktan çekinen bir grubun açık kimlikleriyle seçimlerde aday olmalarının teşvik edilmesi ya da yerel yönetimlerdeki politika üretme süreçlerine katılımının planlanması şu zamana kadar herhangi bir toplumsal gruba uygulanmış yöntemlerin bu alana adapte edilmesiyle tam olarak istenen sonucu vermemektedir. Yerelde lgbti'lere yönelik hangi çalışmaların öncelikli olduğunu tespit etmenin kendisi bile ekstra hazırlık çalışması gerektiren bir konudur. Her ne kadar lgbti hakları alanında çalışan derneklerde lgbti'lerin uğradıkları ayrımcılık sebebiyle yaşadıkları sosyal, ekonomik ve hukuki sorunlar hakkında genel bilgiler toplanmış olsa da bunların mahalle bazında izdüşümleri konusunda yeterli bilgi bulunmamaktadır. Yerel yönetimlerde mahalli bazda lgbti'lere dönük araştırmalar ve çalışmalar yetersiz olduğu için, ilçe sınırları içerisinde yaşayan lgbti'lerin önceliklerinin belirlenmesi konusunda da adımlar atılması gerekmektedir. Bu önceliklerin belirlenmesinde anket yöntemi, bireyler kendi kimliklerini saklama eğilimi gösterdiği için, çok etkili bir yöntem olmayacaktır.¹³ Bu sebeple sıfırdan başlanarak lgbti'lerden oluşan mahalle gönüllülerinin örgütlenmesinin teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu mahalle gönüllüleri hem kendi ilçelerinde kimlikleri sebebiyle yaşadıkları sorunların görünür olmasında rol oynayacaklar, hem de zaman içinde belediye ve diğer mahalle gönüllüleriyle kuracakları ilişkiler sayesinde kendileri de çözümlerin üretiminde aktif rol alan özneler olacaklardır. LGBTİ camiası içinde var olan dayanışma kültürü sebebiyle aslında mahalli bazda lgbti'ler sıklıkla bir

araya gelmektedir. Bu bireylerle STK'lar arasında ilişki kurmak ve yerel yönetimlerle birlikte sorunlarına çözümler bulunabileceğini gösterip onları bu alanda teşvik etmek katılımcı belediyecilik anlayışının lgbti camiası içerisinde de yaygınlaştırılması açısından önemli bir adım olacaktır.

Görüldüğü üzere yerel yönetimlerde LGBTİ politikaları sıfırdan inşa edilecek bir süreçtir. Dolayısıyla, seçimler sürecinde olduğu gibi yerel yönetimlerle ilişkilenede de LGBTİ hareketi dönüp kendi bilgi ve deneyiminden yararlanıp kendi siyaset yapma anlayışı ile bu ilişkiyi kurmaya çalışmaktadır. Öte yandan Gezi direnişi her ne kadar lgbti'lerin siyasi bir özne olarak kabul edilmesinde muazzam bir sıçrama yapmış olsa da ne yazık ki cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği sebebiyle uğranan ayrımcılık, önyargı ve dışlanma sonucunda ortaya çıkan sosyal, psikolojik, ekonomik ve hukuki sorunların aciliyeti henüz ne yerel yönetimler ne de devletin diğer kurumları tarafından tam olarak anlaşılmaktadır. Öte yandan konunun ne kadar önemli ve acil olduğunun farkına varmış belediye yetkilileri ise lgbti'lerin ne gibi sorunlar yaşadığını bilmedikleri için bu konuyu çözmeye yönelik iyi niyet bir türlü kurumsallaşamamaktadır. Bu sebeple öncelikle belediye yetkililerinin ve personelinin lgbti'lerin yaşamış oldukları sorunlarla ilgili farkındalıklarının artırılması gerekmektedir. Farkındalık artırıcı çalışmaların uzun bir zaman dilimine yayılmış ve belediye çalışanlarının yetki ve uzmanlık alanlarına göre düzenlenmiş olması en iyi yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak sorunlar anlaşılıp çözümler özüksendikten sonra lgbti'lere yönelik kurumsal ve sürdürülebilir çalışmalar yapılabilir. Bu farkındalık çalışmalarına bir başlangıç niteliğinde olacak adımı 27 Ocak 2014 tarihinde SpoD, LGBTİ-Dostu Belediyecilik konusunda Kadıköy Belediyesi çalışanlarına yönelik bir eğitim vererek atmış oldu. Önümüzdeki dönemde belediyelere verilecek olan eğitimlerin bir model oluşturarak Türkiye'de yayılması öngörülüyor.

Farkındalık eğitimlerinden sonra derneklerin şu zamana kadar yapmış oldukları önemli ihtiyaca cevap veren çalışmaların belediyelerde kurulabilmesi bile lgbti hakları açısından muazzam bir kazanım olacaktır. İstanbul yerelinden konuşacak olursak İstanbul LGBTT Dayanışma Derneği'nin geçen sene Tarlabası'nda kurmuş olduğu Trans Misafirhanesi çok değerli bir deneyim olarak önümüzde durmaktadır.¹⁴ Keza aynı şekilde Lambdaistanbul Dayanışma Derneği'nin Danışma Hattı da 2005 yılından beridir lgbti'lerin doğru bilgiye ulaşmaları ve destek görmeleri konusunda önemli bir yer edinmiştir. Bunların yanı sıra yurtdışında lgbti'lere yönelik yerel yönetimlerde yapılan çalışmalar ile yurtdışında farklı dezavantajlı gruplara yönelik çalışmaların Türkiye'deki lgbti'lerin ihtiyaçlarına uygun hâle getirilip bunların yerel yönetimler

bünyesinde kurulması da gerçekçi ve ihtiyaçlara cevap veren bir yöntem olarak karşımızda durmaktadır.

Bu inşa sürecinde, yerel yönetimlerde yapılacak bütün çalışmaların LGBTİ hakları alanında çalışan STK'larla işbirliği içerisinde yapılması çok önemli bir noktadır. Türkiye'de hâlâ LGBTİ konularında –ister akademik olsun, ister hukuki- en büyük bilgi ve deneyim kaynağı oluşum ve derneklerdedir. LGBTİ hareketinin bu özelliği örgütlenmeleri dışarıda bırakarak lgbti'lere yönelik gerçekçi ve işe yarar çalışmalar yapmayı şu anda imkânsız kılmaktadır. Yerel yönetimler ve devletin diğer kurumları ise derneklere erişimi olmayan, maddi ve manevi destek alabilmek amacıyla belediyelerin kapısını çalmış zor durumda olan lgbti'leri derneklere yönlendirme konusunda bir araç olma potansiyelini barındırmaktadır. Ayrıca STK'larla olan sürdürülebilir ve daimi bir ilişki bir denetim mekanizmasını da beraberinde getirecek olup, yerel yönetimlerdeki lgbti politikalarının da sürdürülebilir ve daimi olmasını sağlayacaktır.

Yerel yönetimlerle olan ilişkilerin geliştirilmesi hem Türkiye'deki lgbti camiasının barınma, sağlık, istihdam ve sosyalleşme ihtiyacı gibi alanlarda yaşamış olduğu sorunlara çözüm üretme, hem de bu camianın sorunlarının daha geniş kesimlere ulaştırılıp bu alanda yapılacak farkındalık çalışmalarını teşvik ederek dolaylı bir şekilde ülke politikasında hakların genel olarak korunma altına alınmasına yönelik adımların atılmasında itici bir güç olma potansiyeline sahiptir. Toplumun daha geniş kesimlerine ulaşacak siyasi mücadelelerin içinde lgbti'lerin siyasi özneler olarak yer alması, LGBTİ haklarının konuşulmayan bir tabu olmaktan çıkıp cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelli ayrımcılığın engellenmesindeki tek yol olarak karşımızda durmaktadır. STK'larla yerel yönetimlerin işbirliği içinde kuracağı lgbti politikaları, LGBTİ hareketinin daha önceden erişemediği bir kesimde bu alanda farkındalık çalışmalarını yapabileceği bir fırsat olarak değerlendirilmelidir. Yerel yönetimler konusunda yaşanan bu gelişmeler, LGBTİ hakları konusuna duyarlı tüm bireyler için ümit verici bir serüvene dönüşmüştür. Hareketin birden çok hedefini gerçekleştirme potansiyelini barındıran bu gelişmenin önümüzdeki yıllarda Türkiye'de LGBTİ hakları konusunda ne gibi adımların atılmasına önayak olacağı konusu, bu harekete gönül vermiş bizleri heyecanlandırmakta ve bizlerde gelecekte yaşanabilecek gelişmelere yönelik tatlı bir merak uyandırmaktadır.

---

¹LGBTİ hareketi teriminin açıklaması ve ayrıntılı bir incelemesi için bkz. Sezen Yalçın, Volkan Yılmaz; Gezi Protestolarından Yerel Seçimlere LGBTİ Hakları Hareketi ve Yerel Siyaset; İktisat Dergisi; Sayı: 525; Kaos Günlerinde "Yerel" Seçim.

²SPoD Siyaset Okulu Sonuç Bildirgesi için bkz: <http://www.spod.org.tr/siyasi-temsil-calismalari/?p=35>

³LGBTİ-Dostu Belediyecilik Protokol Metni için bkz: <http://www.spod.org.tr/siyasi-temsil-calismalari/?p=54>

⁴ Protokol metnini imzalamış olan Başkan ve Eşbaşkan adaylarının tam listesi için bkz: <http://birgun.net/haber/39-aday-lgbti-dostu-belediyecilik-sozu-verdi-12560.html>

⁵ Platform'un amaçlarını belirttiği basın açıklaması için bkz: <http://lgbtplatformu.blogspot.com.tr/2013/11/basina-ve-kamuoyuna-duyurulur.html>

⁶ Bu adayların tam listesi ve seçim sonuçlarının kısa bir değerlendirmesi için bkz:

<http://www.gelecekgazetesi.org/haber-5105-lgbti-secim-sureci-ve-sonuclari.html>

⁷ Bu röportajlardan bazıları için bkz: <http://www.haberturk.com/yasam/haber/933747-besiktas-turkiyenin-serbest-kursusu-olacak> ve <http://gecce.com/magazin/haber/murat-hazinedar-izzet-capaya-anlatti>

⁸ Hayri İnönü'nün twitter mesajını görmek için: <https://www.facebook.com/spod.lgbt/posts/10152656072874129>

⁹ Seçim programının tamamını görmek için: <http://istanbulicinaydemirguler.org/secim-bildirgesi-boyun-egme-sen-tkpye-oy-ver/>

¹⁰ HDP'nin Yerel Seçim Bildirgesi için: <http://www.hdp.org.tr/yerel-secim/yerel-secim-bildirgesi/26>

¹¹ 90'lı yıllarda ÖDP'den açık trans kimliğiyle önce meclis üyesi sonra da milletvekili adayı olan Demet Demir ve 2009 Yerel Seçimleri'nde açık trans kimliğiyle muhtar adayı olan Belgin Çelik'in bireysel girişimleri harekette ilk olmaları açısından büyük bir öneme sahiptir. Fakat o dönemde yerel yönetimlerle LGBTİ hakları alanında çalışan dernekler arasında sürdürülebilir bir ilişkinin kurulması için henüz şartlar olgunlaşmamıştı.

¹² Konda Araştırma Şirketi'nin Mayıs 2012 tarihinde Türkiye çapında yaptığı değerleri ölçen anketinde "Eşcinsellik suç olmalı mı?" sorusuna katılımcıların %32'si eşcinsellerin en ağır cezayla cezalandırılmaları gerektiğini, %28,9'u ise eşcinsellerin toplum dışında tedavi edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Suç olmamalı diyenlerin oranı ise %11,2.

http://konda.com.tr/tr/raporlar/KONDA_TOPLUMDAKI_AYIP_GUNAH_VE_SUC_ALGISI_MAYIS2012.pdf

¹³Sadece mahalli bazda değil, Türkiye genelinde de lgbti'lerin yaşadıkları sosyal ve ekonomik hak ihlalleri ve ayrımcılığa yönelik veriler çok sınırlıdır, bu sorun da hem hak savunuculuğu faaliyetlerini etkilemekte hem de öncelik alanlarının ülkede gelişen gündeme göre belirlenmesine sebebiyet vermektedir. Bu eksikliği gidermek adına Haziran 2014 tarihi itibarıyla Spod kapsamlı bir anket çalışmasına başlamıştır. Anketle ilgili ayrıntılı bilgi için:

<http://www.carkmag.com/turkiyede-yasayan-her-lgbtinin-doldurmasi-gereken-bir-anket/>

¹⁴Trans Misafirhanesi ile ilgili bir röportaj için bkz: <http://birgun.net/haber/turkiyenin--ilk-trans-misafirhanesi-5616.html>